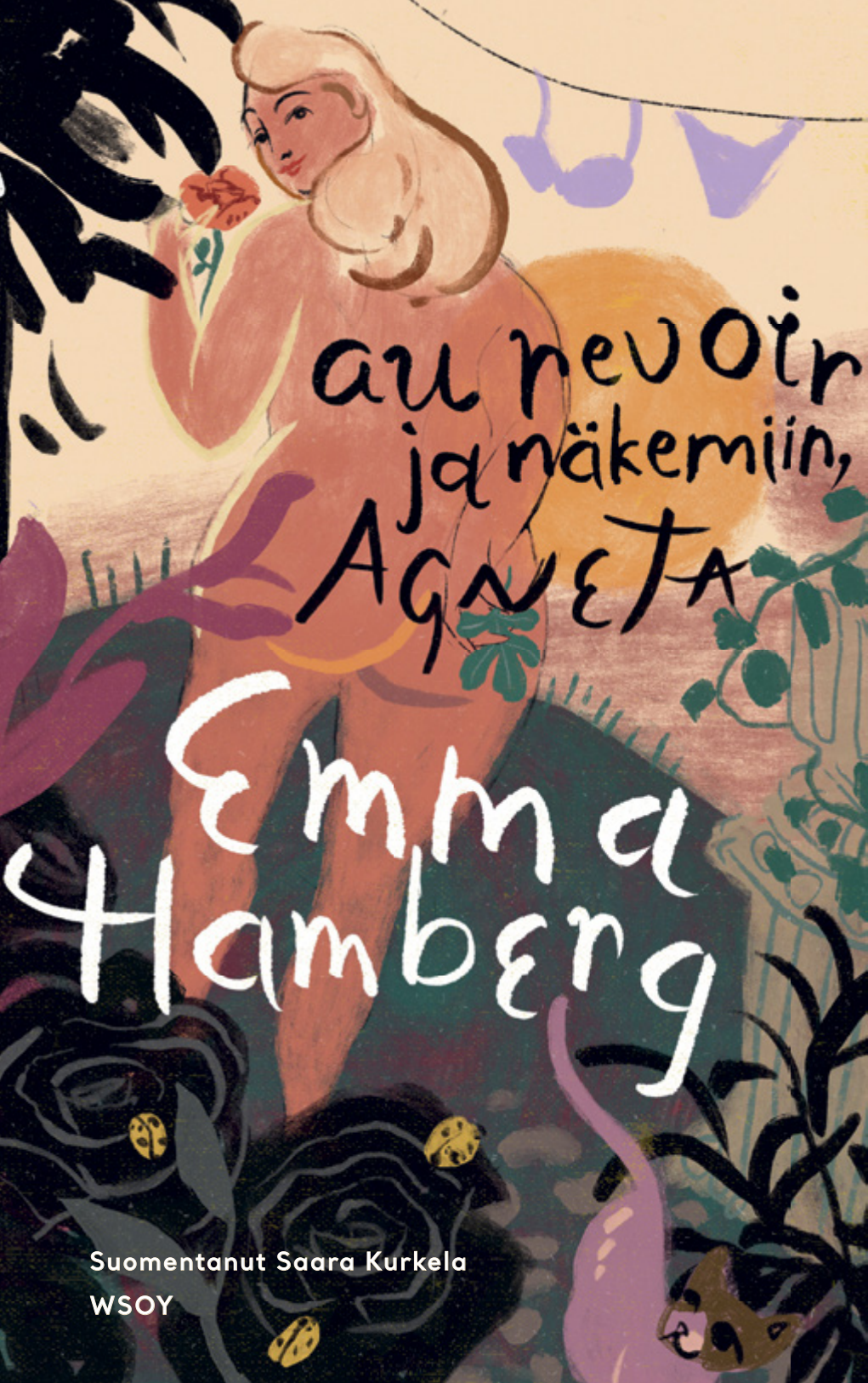

au revoir
ja näkemiin,
AGNETA

Emma d'
Hamberg

Suomentanut Saara Kurkela
WSOY

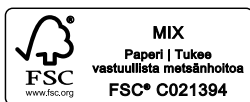
Emma Hamberg

AU REVOIR
JA NÄKEMIIN,
AGNETA

SUOMENTANUT SAARA KURKELA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

RUOTSINKIELINEN ALKUTEOS

Au revoir Agneta

COPYRIGHT © EMMA HAMBERG AND PIRATFÖRLAGET 2023
IN AGREEMENT WITH POLITIKEN LITERARY AGENCY

SUOMENKIELINEN LAITOS © SAARA KURKELA JA WSOY 2024

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-50233-4
PAINETTU EU:SSA

1

– HEISSULIVEI, ajateltiin vain soitella ja ilmoittaa että elossa ollaan. Istutaan tässä isän kanssa kotona terassilla ja nautiskellaan. Siemaillaan cavaa ja... Siirrytkö vähän niin Agneta näkee minutkin. Niin, tosiaan...

Äidin suu täyttää kännykän ruudun, ja oikeassa laidassa näkyvät isän värisevät sieraimet. Äkisti kuva kääntyy viereisen rivitalopihan pensaisiin. Äiti kailottaa innoissaan rouskuttaen samalla suolatikkua. Hänen huulipunaansa tarttuu suolakiteitä, ja punaa vuorostaan tarttuu hampaisiin.

– Ann-Sofie ja Lennart leikkauttivat pensasaitansa uusiksi, he palkkasivat miehen joka on kotoisin... Mistä hän olikaan? Liettuasta? Ei vaan Virosta! HURJAN mukava nuorimies, ei osaa sanaakaan ruotsia, mutta miten hän leikkasikaan sen aidan. Hän ihan *hiveli* sitä puutarhasaksillaan.

Kännykkä tärähtää, ja pensaiden sijasta katson taas äidin ammottavaan suolatikkukitaan. Kuohuviinilasi lähestyy, ja isän sierainten puhina vetää linssin huuruun.

– Ja nyt se kaveri leikkaa meidänkin pensasaidan. Mikä hänen nimensä taas olikaan? Raivo? Arvo?

– Tarmo, kultaseni, Tarmo. Tarmo ei osaa yhtään ruotsia, mutta hän on mahtava tyyppi. Sellaisen kyllä huomaa muutenkin, Agneta. Sen tuntee.

Äiti madaltaa ääntään; nyt seuraa jotain luottamuksellista.

– Pikku Tarmo on tosiaan hurjan tarmokas. Hän ahkeroi kovasti elättääkseen lapsikatrastaan. Montako lasta hänellä olikaan kotona Virossa?

Suunnilleen tässä kohdassa lopetan kuuntelemisen, ja vanhempani jatkavat jorinaansa Tarmon yksityiselämästä ja jostain sähköautojen latausasemasta, josta naapurin Lennart intoilee. Minun elämästäni he eivät tiedä mitään. He eivät ikinä soita kysyäkseen olenko *minä* elossa. Mutta jos he kysyisivät, vastaisin – järkytyksestä toivuttuani – suunnilleen näin:

»Rakkaat äiti ja isä, kiitos kysymästä! Ette arvaakaan, kuinka elossa olen. En ole varmaan koskaan elämässäni ollut yhtä elossa. Ihan kuin ottaisin kiinni elämätöntä elämää. Anteeksi, mitä kysytte? Että milläkö tavalla olen elossa? Minulla on paras ystävä, Einar, hänet te tiedättekin. Ja muita kavereita. Niin, kuulitte oikein – minulla on oma jengi! Jos vielä asuisin Sollentunassa, tämä olisi se porukka, jonka kanssa viettäisin juhannusta ja kävisin laskettelemassa ja Benidormissa golfaamassa. Nuo esimerkit keksin vain siksi että tajuaisitte mitä tarkoitan jengillä – oikeasti kaverini eivät harrasta golfia, laskettelua eivätkä juhannuksen viettoa. Heidän nimensä ovat Bonnibelle, Henri, Colette, Paul ja Fabien. Minun ystäväni. Oma jengini. Nyt kun mietin asiaa, niin miksi kaikki laulut, elokuvat ja runot kertovat romanttisesta rakkaudesta? Miksei musikaaleissa kerrota ystävydestä? Loppukohtauksessa näyttelijät tanssisivat näyttämön poikki ilmapallo- ja lumihiihtalemateissa hymyillen hysteerisesti siksi, että ovat viimeinkin saaneet oikean ystävän! Näkisittepä millaisen muutoksen nämä tyypit ovat saaneet minussa aikaan. Mitä sanoit, äiti? Haluat nähdä minut? Odotas, käännän kameran... Tässä minä olen! Eikö olekin hieno mekko? Ostin sen Arlesista markkinoilta. Se on lyhyt, tiedän kyllä, mutta Einarin mielestä minun pitää esitellä avujani. Kaksi jalkaa on kuulemma hieno avu. Kaikilla ei ole kahta jalkaa. Ja vaikka olisikin, kaikki eivät pysty liikuttamaan jalkojaan niin kuin haluaisivat. Minun jaloillani

voi jopa tanssia! Tanssin lähes joka ilta Einarin kanssa. Joko täällä kotona tai perjantai-iltaisin kylän torilla. Ai mitä? Ei, ei tämä mikään linna ole, tuo taustalla näkyvä rakennus on luostari. Minulla on nukkumapaikkana oma torni, josta on näkymä neljään ilmansuuntaan, ja naapurina höperö kirkonkello. Se lyö vähän miten sattuu, ja se sopii minulle mainiosti. Näkisittepä muuten luostarin puutarhan nyt kun kesä on pääsemässä vauhtiin. Ihan kuin sillä olisi alkanut murrosikä. Rinnat, nenät ja jalat kasvavat kohisten, karvaa versoo joka paikasta, hormonit hyrräävät ja kaikki kukoistaa yhtä aikaa, niin, ymmärrätte varmaan. Pam – aprikoosit, pam – viikunat, pam – kirsikat, pum pam vain ja koko ruusutarha on täydessä kukassa. Tännekin tarvittaisiin oma Tarmo.»

– Agneta, oletko vielä siellä?!

Äiti koputtaa ruutua ja puhuu samalla isälle.

– Onko tuo kuva jäätynyt, vai miksi sitä sanotaankaan? Agneta ei liiku. Sinun pitää tarkistaa nettiyhteydet.

Äidin auringonpolttama nenä lähestyy ruutua ärtymyksestä väristen. Vilkutan heille molemmille.

– En ole jäätynyt, täällä ollaan! Hei vaan!

Äidin ilme kirkastuu.

– Niin, olin juuri sanomassa että... Mutta tuossa hän tulee-kin!

Kamera tärähtää ja pyörii pari kierrosta ympäri, ja seuraavaksi ruudulleni ilmestyy työhousuihin verhottu miehen haaroväli.

– TERE TARMO, TERE! äiti julistaa kovalla äänellä ja liioitellun selvästi artikuloiden. Minulle hän kuiskaa vaivihkaa:

– Tere on »hei» viroksi, Agneta.

Sitten äidin äänenvoimakkuus taas nousee, ihan kuin ylivilkas lapsi olisi päässyt volyyminapin kimppuun.

– This is Tarmo! He will talk garden with pappa now, so we say goodbye. Tarmo, you like the cava? It is bubbles in the wine you see and...

Klik.

Äiti, isä ja Tarmo ovat poissa. Lasken Einarin kännykän tahraiselle marmoripöydälle. Einar on saanut kännykän pojaltaan Paulilta, jotta he voisivat puhua videopuheluita. Ja niin he puhuvatkin, vaikka Einarin on vähän vaikeaa tajuta, mistä koko jutussa on kyse: onko Paul täällä vai siellä vai pelkkää kuvitelmaa? Mikä on muistisairautta, mikä videopuhelua? Vaikeita asioita ihan terveellekin ihmiselle. Enimmäkseen Einarin kännykkään kuitenkin tulee puheluita minun vanhemmiltani, jotka soittavat kertoakseen naapureiden uusista latausasemista tai jännittävistä bridge-illoistaan – tai sitten vain raportoivat olevansa elossa ja esittelevät naapuripihan puutarhasaksilla hiveltä pensasaitaa.

Entä jos he olisivatkin kysyneet minun puutarhastani? Olisin näyttänyt heille sen, mitä itse juuri nyt näen. Aurinko on laskemassa ja luo hehkuaan muurin vierustalla kasvavien hedelmäpuiden lomaan. Taivas on aivan ruusunpunainen. Istun luostarin takapihalla huteralla kahvilatuolilla ja katselen puutarhaa. Ei, en ole mikään tarmoa puhkuva Tarmo, olen rakkautta uhkuva Agneta. Rakkaus ei leikkaa nurmikoita. Rakkaus kasvattaa ne niityiksi. En edes tunnista kaikkia esiin versoneita kukkia, mutta kukkaloisto on runsas. Ruusutarha on villiintynyt niin vallattomaksi, että ruusut alkavat kiivetä hedelmäpuita pitkin ja...

– BRÖÖÖ!

Vai niin, on taas se aika illasta. Sama juttu joka ilta hämärän aikaan.

– Muuuäää!

Tartun vesiletkuun, joka roikkuu rullalla talon seinällä, vedän kelalta metrikaupalla letkua ja ryhdyn kastelemaan. Joka aamu ja ilta. Ollaan vasta kesäkuussa, mutta helteet ovat jo alkaneet. Jos jättäisin parina päivänä kastelun väliin, kaikki kasvit kuihtuisivat.

– BRÖÖÖ!

– Onko jokin hätänä, Agneta?

Einar avaa makuuhuoneensa ikkunaluukut ja katsoo ulos unenpöpperöisenä.

– Öö, ei... Lehmät vain ammuvat.

– Lehmät? Täälläkö?

– Ei kun Dumontilla.

– Dumontilla?

– Se perhe, jolla on paljon karjaa, tiedäthän. Esimerkiksi niitä härkäjuoksuissa kilpailevia härkiä, joita sinä aina kannustat.

Einar tuijottaa ulos luostarin puutarhaan kuin ei näkisi mitään. Sitten lehmien mylvintä raikuu jälleen Saint Carellen yllä.

– MUUUÖÖÖ!

Einar tuntuu saavan näkökykynsä takaisin ja naurahtaa.

– Voi kun tuo lehmä nauttii, sen kuulee äänestä. Ollapa yksi Dumontin lehmistä. Saisi olla komeiden sonnien astuttavana joka yö, ja vieläpä luonnon helmassa. Ei ole mitään parempaa kuin saada sonnilta kunnon kyydit raittiissa ulkoilmassa. Oletko syönyt aamiaista?

– Olen, kaksitoista tuntia sitten. Mutta kohta on päivällisaika. Onko sinulla nälkä?

– On. Sonnin nälkä.

Einar huokaisee kaipaavasti Dumontin karjan suuntaan. Sitten puhelimeni taas soi. Vastaan äidin videopuheluun. Hän puhuu kuiskaten ja kävelee samalla talolle kantaen tarjottimella tyhjiä viinilaseja. Kännykkäkin lojuu tarjottimella, ja näen miten äidin raskaat rinnat heiluvat turkoosin paidan alla.

– Agneta. Yksi juttu unohtui.

Nyt se tulee. Nyt se tapahtuu! Nyt hän kysyy, mitä minulle...

– Isä ja minä ollaan juteltu, ja meistä sinun on aika tulla kotiin. Olet saanut irrotella ja potea neljänkympin kriisiäsi, ja nyt... ROLAND?! Ei noita kulhoja voi pestä tiskikoneessa!

– Äiti, en minä ole nelikymppinen. Olen viisikymppinen. Eikä minulla ole mitään kriisiä. Voin paremmin kuin koskaan.

– Isäsi on kyllä ihan mahdoton! Olen sanonut tuhat kertaa, että konepesu tuhoaa kulhoista kultareunuksen. Kultareunuk-sia pitää käsitellä hellästi.

– Minun elämäni on tällä hetkellä yhtä kultareunusta. Ja käsittelen sitä tosi hellästi, voit olla ylpeä tyttärestäsi. Mitään ei pestä koneessa!

Äiti siirtää puhelimen tiskipöydälle, ja saan katsella kattoa sillä aikaa kun hän tiskaa kulhoja käsin ja jatkaa kovaäänistä kälätystään.

– Oli miten oli, kannattaa muistaa se yksi sanonta: »Jos ahnehtii suu ammollaan, voi jäädä näppejään vuolemaan.»

– Nuolemaan.

– Sinä olet ruotsalainen, Agneta. Et ole ranskalainen, vaikka tunnut luulevan niin. Tämä alkaa mennä naurettavaksi. Saatat jäädä vuolemaan näppejäsi. Olet vaarassa menettää Magnuksen ja lapset ja työpaikkasi. Sitä kannattaa miettiä. Onko minulla ja isällä muka niin kamalaa? Me ollaan elämäämme tyytyväisiä, ja sinäkin voisit olla, jos vain... Roland! Rooolaaand! Voi hyvän tähden, hänen pitää kyllä hankkia kuulolaite. ROOLAAA...

Minä taidan nyt »jäätää». Kiitos, äiti, että keksit täydellisen tavan lopettaa videopuhelu sanaakaan sanomatta. Istun ihan liikkumatta suu raollaan. Äiti tuijottaa minua ja tökkii kaikkia mahdollisia nappeja.

– Äh, nyt hän taas jäättyi.

Klik.

Äiti lopetti puhelun.

– MÖÖÖUUU!

Jaaha, Dumontin lehmä taisi saada kunnon kyydit.

2

Barry ja Judy kiehnäyvät jaloissani innokkaasti mouruten, kun seison kuumassa pikku keittiössä ja peittelen tuoreita kaloja paksuun suolakerrokseen. Se ei ole ihan jokapäiväistä. Kuten ei sekään, että Einarin vanha rakastaja pistäytyy ja tuo lahjaksi kukkien sijasta kuusi kiloa suolaa. Suolan hän varasti paikasta nimeltä Egmort, joka ei nimenä kuulosta yhtään kivalta. Lähinnä siitä tulee mieleen joku Harry Potter -hahmo, niin kuin »Hän-joka-jääköön-nimeämättä». Eli Voldemort. Kukapa haluaisi hakea suolaa Voldemortilta? Mutta kuulemma nimi kirjoitetaankin »Aigues-Mortes», ja se tekee suolan heti kiehtovammaksi.

Mutta mihin voi käyttää kuusi kiloa suolaa? No, suola-kuoressa paistettuun kalaan. Taimenet täytetään yrteillä (enkö kuulostakin maailmannaiselta?), pannaan uunipellille ja peitetään seoksella, johon tulee kasapäin suolaa ja hieman vatkattua munanvalkuaista. Päälle vielä pari ruiskausta vettä suihkepullosta ja sitten uuniin.

No niin. Kissatkin rauhoittuivat. Niiden rakkaus on tosiaan ailahtelevaista.

– Kuulkaas nyt kisulit. Minua ette huijaa. Luin jostain, että isännän tai emännän kuollessa kissa saattaa ryhtyä järsimään ruumista heti kun se on kylmennyt. Koirakin voi kyllä syödä kuolleen omistajansa, mutta se sentään malttaa odottaa hetken. Te kissat iskette kiinni saman tien. »Kas, emäntä potkaisi

tyhjää! Häneltä ei enää saa ruokaa eikä rapsutuksia, hän on siis hyödytön. Pistetään poskeen vain!» Te olette suloisia, mutta minua tuo mielistely ei vakuuta.

Barry ja Judy mulkoilevat minua. Alan melkein pelätä, että ne juonivat syövänsä minut elävältä. Sitten ne kuitenkin tulevat katumapäälle ja hipsivät pois vilkaisten mennessään uuninluukkuja, jonka takana kalat paistuvat. Otan viinilasini, astun ulos hiostavasta keittiöstä ja istahdan tupakanhajuiseen ruokasaliin pronssipöydän ääreen. Jos äiti ja isä soittaisivat uudestaan ja puuskahtaisivat kauhuissaan »Mutta rakas lapsi, mehän jaariltiin vain itsestämme ja Tarmosta. Unohdettiin kysyä sinulta kuulumisia. *Mitä sinulle kuuluu*, kerrohan!? Me halutaan kuulla! Siirry syrjään, Roland, niin näen tyttäreemme», niin vastaisin (taaskin järkytyksestä toivuttuani) suunnilleen näin:

– Juttelin tässä kissojen kanssa. Eläimistä puheen ollen, on outoa, että vain *eläimistä* sanotaan että ne luovat nahkansa tai vaihtavat höyhenpukua. Esimerkiksi aikuiset käärmeet luovat nahkansa tietyissä elämänvaiheissa, kun vanha nahka on käynyt liian ahtaaksi. Juuri niin minullekin kävi – vanha nahka jäi ihan liian pieneksi. Linnut taas vaihtavat höyhenpukua. Rähjäntyneet höyhenet vaihdetaan kunnon releisiin. Minun vanha höyhenpukuni oli nuhjaantunut käyttökelvottomaksi. Niin, minä olen ihminen, mutta olen sekä luonut nahkani että vaihtanut höyheniä. Eikä siinä kaikki, sen lisäksi olen myös vaihtanut kotia! Täällä minä istun uudessa pehmoisessa nahassani ja tuliterissä höyhenissä ja kokkaan ranskalaisessa keittiössä, jonka nykyään tunnen kuin omat taskuni. Voisi sanoa, että myös keittotaitoni on saanut uuden höyhenpuvun. Oikeastaan koko elämäni on luonut nahkansa.

– Kuka on luonut mitä?

Einar astuu keittiöön ryppyisessä pyjamassa, kaulassaan silkkihuivi ja mukanaan savuke. Ei vaan kaksi savuketta: toinen kytee hänen hyppysissään, toinen roikkuu sytyttämättömänä suupielessä.

- Minä. Juttelen vain vähän vanhempieni kanssa, vastaan.
- Ovatko he täällä vai siellä?
- Siellä.
- Harmi. Olisi ollut kiva tavata heidät. Onko Paul jo tullut?
- Paul on Täbyssä.
- Täbyssä? Mitä hän siellä tekee?
- Hän asuu siellä.
- Miksi ihmeessä?
- Sitä sinun täytyy varmaan kysyä Paulilta.
- Ei lapsi voi asua yksin! Ei edes Täbyssä.
- Hän on jo kuusikymppinen.
- Onko?

Einar tuijottaa minua.

- Oletko varma?

– Olen. Sinä olet yli kahdeksankymmenen ja Paul on kuusikymppinen.

Einar vetää sauhut toisesta savukkeesta ja tumpkaa toisen pöydällä olevaan tuhkakuppiin.

- Siinä tapauksessa hän saa asua Täbyssä.

Melkein tyhjä suolaämpäri on pöydällä, ja Einarin katse osuu siihen.

- Mitä sinä teit suolalle?

Osoitan sormellani ylpeänä keittiötä ja siellä olevaa uunia.

- Tein kalaa suolakuoressa!

– Kalaa suolakuoressa? Aigues-Mortesin suolasta?

– Sitähän tuli kokonainen sangollinen, ja ajattelin että se pitää käyttää.

– Tiedätkö sinä, mitä sellainen suolamäärä maksaa? Einar kysyy.

- Miten niin maksaa?

– Aigues-Mortesin suola on maailman aromaattisinta suolaa. Jo pari pikku hippusta antaa broilerille uutta ytyä, salaatille uskomatonta täyteläisyyttä ja kakuille juuri sopivasti suolaisuutta. Se on suolain kuningas Ei, se on suolain

JUMALA! Tällainen suolasanko maksaa suunnilleen kuusi-tuhatta kruunua.

– Kuusituhatta kruunua suolasta!?

– Minähän sanoin ettei se ole suolaa, se on *suolain jumala*. Taidat olla korvahuuhtelun tarpeessa.

Einar vetäisee ärtyneenä henkoset, ja minä nielaisen. En tunne itseäni enää tippaakaan maailmannaiseksi vaan lähinnä Miss Egmortiksi. Einar kiskoo pyjamahousujaan ylemmäksi, katsoo minuun silmät sirkeinä ja lyö innoissaan kädet yhteen.

– No niin! Mitä meillä on ruokana?

– Sitä kalaa...

– Kalaa? Miten valmistettuna?

– Suolakuo... tarkoitan yrteillä täytettynä ja uunissa paistettuna.

– Yrteillä! Kuulostaa hyvältä. Taidan mennä hetkeksi ateleehen. Huikkaa kun ruoka on valmista.

– Totta kai.

Saved by the muistisairaus.

KLONK KLONK KLONK!

Jo nyt on perhana miten tiiviiksi suola voikaan pakkaantua. Hakkaan vasaralla kivikovaa suolakuorta, väännän ja nakutan ja pelästyvän uteliaat kissat tiehensä, ja lopulta jumalten suola antaa periksi. Keittokirjassa se näytti niin helpolta: sen kun peitetään kala suolalla, paistetaan uunissa ja sitten *nostetaan* varovasti suolakerrokset pois. Nostetaan?! Varovasti?! Pikeminkin rusikoidaan pahanpäiväisesti ja sitten nyhdetään irti kalaan takertuneet suolanjämät. Mutta paksun suolapeitteen alta paljastuu kaksi kalaa mahat täynnä yrtejä, ja tuoksu on juuri sellainen kuin ranskalaisessa keittokirjassa luvattiin.

Juoksen innoissani kellariin. Einarin ja Armandin tyhjien samppanjapullojen kokoelman, pesukoneen, vanhojen mallinukkien ja ihanan viileyden lisäksi täällä on myös viisi

valtavaa liinavaatekaappia. Jokainen kaappi on oma seikkailunsa. Uskokaa pois, olen vierailut niissä kaikissa. Tällä kertaa matkakohteena on pähkinänruskea kaappi, jossa on tahraiset peiliovet.

– Aaah, mikä tuoksu!

Tuoksuu tekstiileiltä, puulta ja tuoksupusseilta, jotka Armand teki kauan sitten. Hän paloitteli Marseillen saippuaa, täytti kangaspussit saippuapaloilla, sulki pussit kapeilla kangasnauhoilla ja työnsi niitä sinne tänne pöytäliinojen väliin. Ja millaisia pöytäliinoja täällä onkaan! Kaukomaan reissuilta tuotuja ja sukulaisilta saatuja liinoja, karseita liinoja, liinoja, joissa on sitruunoita tai alastomia miehiä tai lintuja, rivoja liinoja, uskonnollisaiheisia liinoja. Täältä löytyy liina joka tarpeeseen. Juuri nyt etsin sellaista jossa on kalan kuvia. Selaan kokoelmaa kuin laatikollista vanhoja vinyylilevyjä. Siinä! Tiesinhän minä. Laattapainettu kuvio, räikeät värit, kaloja jotka syöksyvät eteenpäin kuin nälkäiset hait. Kaunis se ei ole, mutta siinä on kaloja! Ja vienö Marseillen saippuan tuoksu.

Einar ei suinkaan ole ateljeessa. Ei myöskään makuuhuoneessa, kirjastossa, kikkelin muotoisella uima-altaalla eikä kylpyhuoneessa. Hän on kuin kissa, samaan aikaan kaikkialla ja ei missään. Sillä tavoin hänen aivonsakin toimivat. Yhtenä hetkenä hän on läsnä, seuraavana taas aivan eri maailmassa ja eri aikakaudella. Useimmiten hän on Armandin tai Paulin luona. Tavalla tai toisella. En tiedä, montako kertaa olen löytänyt hänet kylältä matkalla Paulin luo. Tai kermanvalkoisen Opelin pelkääjän paikalta odottamassa, että Armand kyytisi hänet Arlesin markkinoille.

Mutta aika usein Einaria ei vain löydy. Joka kerta kun hän katoaa, minua kylmää niin kuin joutuisin äkisti talven kouriin. Suonissa virtaa lunta, sydämessä pakastaa ja pelko valtaa minut. Einar ei saa kadota. Ja silti hän katoaa. Hän on täysin epäluotettava niin keholtaan kuin mieleltään.

Lumihiutaleet alkavat taas leijailla iholleni. Juoksen ylös luostarin itäosaan, jossa makuuhuoneet ovat. Vierashuoneet ja huoneet, joissa juhliitaan, tavataan rakastajia ja vietetään pyhiä hetkiä. Leopardihuone? Tyhjä. Hiekkakivihuone? Tyhjä. Ludvig kolmannentoista huone? Tyhjä. Täytettyjen eläimien päiden lasisilmät katsovat kieroön, ja päiden välissä roikkuu hämähäkinseittejä. Huoneen keskellä on valtava katossänky, jonka raskaat samettiverhot on koristeltu metsästysaiheisin kuvin. Muttei ainuttakaan ihmistä. Suljen oven perässäni.

Käytävässä on pitkä ja korkea kirjahylly, ja olen aina luullut, että kuningas Ludvigin huoneen jälkeen hylly jatkuu ulkoseinään saakka. Mutta... Juoksutan kättäni kirjanselkiä pitkin, ja kohdassa, mihin kirjahylly loppuu – piilossa hyllyn takana – on vielä yksi ovi, kapeampi ja lähes huomaamaton. Tartun ovenkahvaan, mutta ovi tuntuu juuttuneen kiinni, ihan kuin se olisi turvonnut. Otan jalalla tukea seinästä ja kiskaisen uudestaan, ja nyt ovi antaa periksi ja aukeaa äänekkäästi narahtaen. Näyttää siltä, että huone on jäänyt huomaamatta muiltakin kuin minulta. Täällä ei näy Einarin ja Armandin käten kosketusta. Tämä huone kuuluu toiseen aikakauteen.

Erotan pimeydessä kolme kapeaa rautasänkyä, joiden yllä seinällä roikkuu koruttomat pikku ristit. Lisäksi huoneessa on muutama pinnatuoli, vaatekaappi ja lattialla potta. Sängyt on sijattu siististi, ja niissä on valkeat lakanat, harmaat huovat ja litteät, valkoiset tyynyt. Tyynyliinoissa on mankeloidut nauhat. Raotan liinavaatekaapin ovea ja näen pinokaupalla siististi viikattuja vaatteita ja lakanoita. Ovatko nunnat nukuneet täällä? Näissä pikku sängyissä? Huoneessa tuskin on käyty nunnien ajan jälkeen, koska se kaipaa kipeästi tuuletusta. Panen ikkunan hakaan, avaan ikkunaluukut ja annan iltatuulen lentää sisään.

Aurinko on laskenut melkein kokonaan, ja nyt valoa tulee vain kookkaasta kristallikruunusta, joka roikkuu luostarin

pihan korkeimman kastanjapuun oksasta, sekä pihan ympäri sirotelluista lyhdyistä. Lyhtyjä on paljon, puiden oksilla ja runkojen ympärillä, talon nurkalla ja pensaiden takana. Muurin yli kiipeävät jyrkät varjot luovat dramaattista tunnelmaa.

– Mitä hel... HUS!

Judy ja Barry eivät vilkaisekaan minua, kun huidon yläkeran ikkunassa. Ne jököttävät keskellä kattamaani pöytää ja ahmivat siekailematta Egmort-kalaa. Ryntään ulos nunnien kammiosta ja juoksen kapeat kiviportaat alakertaan, jatkan punaisen huoneen halki ja tupakanhajuisen kirjaston ovesta pihalle, kompastun pariin ruukkuun, onnistun väistämään viikunapuuta ja...

Kissoja ei näy. Sen sijaan pöydän ääressä istuu Einar edelleen ryppyiseen pyjamaansa pukeutuneena. Hän kaataa laseihin viiniä ihan kuin mitään ei olisi tapahtunut, ihan kuin olisi istunut tuntikausia paikallaan. Kissat kurkkivat hänen takaansa ja esittävät viatonta.

– Istu, Agneta. Mikä päivällinen, ja mikä ilta!

Huh, Einar ei olekaan kadonnut, hän on täällä! Lumihuitaleet sulavat pois. Kunnes näen kissojen kalakestien jäänteet.

– Päivällisestä tuli ihan fiasko, sanon.

– Fiasko? Miten niin?

Einar katsoo minua vilpittömän kysyvästi, ja osoitan seka-sortoista pöytää.

– Kissat ovat sotkeneet kaiken. Katso nyt tuota pöytäliinaa! Ihan kalan ja suolan peitossa, ja minä kun halusin...

Einar vetää vierestään tuolin esiin ja taputtaa sitä määrä-tietoisesti. Istun kuuliaisesti sillä aikaa kun hän irrottaa ruodot kalasta, asettaa lautaselleni kalanpaloja ja käskää minun ottaa viinihörpyn. Niin minä otankin. Ison hörpyn.

Einar hymyilee minulle lempeästi.

– Joskus *fiasko* ja *fiesta* ovat yllättävän lähellä toisiaan, ainakin *filosofisesti* katsoen. Valmistit *finin* aterian, kissat tekivät vähän *filunkia* ja saivat mahan täyteen *fisua*. Onneksi ne ovat

niin *fiksuja* ja *filmaattisia* että jättivät meille tähteet. Varsinaisia *filantrooppeja*. Saako olla leipää?

Einar ojentaa patonkikorin. Työnnän ajatuksistani tokso-plasman, lintuinfluenssan, kissanraapimataudin ja kaikki muut kissojen levittämät kamalat loiset ja kastan leipää kalasta tihkuneeseen liemeen. Einar ravistaa auki pellavaisen lautasliinan ja asettaa sen syliini, ravistaa toisenkin ja levittää sen omaan syliinsä. Hän kilistää kanssani.

– Rakkaani, sinähän tiedät, että nämä kalat ja tämä suola tulevat merestä.

– Niin.

– Elämä, meidän pikku elämämme meidän pikku ruumiissamme, on kuin valtameri. Vaikka miten yritämme navigoida ja lukea tuulia ja suojautua pelastusliiveillä, meri tekee päätökset. Myrsky tulee jos on tullakseen. Pohjavirtaus tulee jos on tullakseen. Mutta meri antaa meille muutakin kuin myrskyjä ja kauheuksia. Se antaa meidän pulahtaa lämpöiseen veteen ja kellua kasvot aurinkoa kohti kuin keinuisimme kehdossa. Se antaa meille hummereita, pulskia kaloja, suolaa ja ostereita, joissa on joskus sisällä helmiä. Kannattaa siis vain heittäytyä meren vietäväksi ja toivoa parasta.

– Oikein kaunista, mutta... mitä oikeastaan tarkoitat?

– Ettei kannata surra, jos kissat vähän jyrivät kalaa ja ruttasivat pöytäliinan. Tai että päivällinen ei sujunut suunnitelmien mukaan. Oliko sinulla hauskaa, kun laitoit ruokaa?

– Tosi hauskaa. Oli jännää käyttää niin paljon suol.... tarkoitan niin paljon yrttejä ja yrittää tulkita ranskalaista keittokirjaa.

– Toisin sanoen sinä nautit tänään ruuanlaitosta?

– Nautinko? Niin, kyllä minä taisin vähän nauttia.

– Siinä tapauksessa päivällinen ei ollut fiasko. Tiedätkö mikä on *dultsonkyilkhor*?

– Onko se joku kala?

– Ei, se on tiibetin kieltä ja tarkoittaa suunnilleen »värijauheesta tehtyä hiekkamaalausta».

Einarin muistisairaudella on kummia vaikutuksia. Hänen ajatuksenjuoksunsa vaihtaa joskus lennossa suuntaa kesken lauseen. Kolmessa sekunnissa kalasta tiibetiläisiin hiekkamaalauksiin.

– Tiibetiläiset munkit istuvat joskus viikkokausia luomassa upeita taideteoksia. Kun työ on valmis, he nostavat katseensa, katsovat tuotostaan ja pyyhkivät sen sitten pois. Parissa sekunnissa koko kuva katoaa tuosta vain.

– He siis tuhoavat omat taideteoksensa?

– Ei, päinvastoin. Siinähan se taide juuri on. On oma taiteenlajinsa ymmärtää, että kaikki on katoavaista. Ja silti kaiken vaivan arvoista, koska saamme hetkisen nauttia kauneudesta. Kauneus jää jäljelle, vaikka teos häviää. Vähän kuin herkullinen päivällinen, joka syödään hetkessä pois. Tai rannalle rakennettu hiekkalinna. Rakennat sitä tuntikausia, koristelet sen rannalta löytyneillä sulilla ja asetat ajopuunpalan vallihaudan yli laskusillaksi auringon lämmittäessä selkääsi. Sitten tulee vuorovesi, ja aamulla linna on kadonnut sulkineen päivineen. Mutta päivä oli hieno, ja linna myös, ja niiden muisto jää mieleesi.

Okei, pahoittelen, aiheesta toiseen hyppiminen ei joutunutkaan Einarin muistisairaudesta. En vain itse tajunnut asioiden yhteyttä ennen kuin hän väänsi sen minulle rautalangasta.

– En tiedä olenko samaa mieltä, sanon.

– Tarkoitatko, että kaikki Tiibetin munkit ovat väärässä?

– Vihaan sitä, että kaikki loppuu joskus. En halua rakentaa hiekkalinnvoja, jos ne häviävät yön aikana.

– Tuska yleensä loppuu; eikö se ole hyvä juttu? Einar kysyy.

– Tietysti, mutta kaikki ihana loppuu myös. Minä esimerkiksi pelkään kuollakseni joka kerta kun sinä katoat.

– En kai minä mihinkään katoa? Mutta oikeudenmukaisuus on tärkeää, ymmärräthän, mon amour. Et kai halua vältellä

merta vain siksi, että pelkää myrskyjä? Mieti mistä kaikesta jäisit paitsi. Mitä jos esimerkiksi me ei oltaisi uskallettu hypätä mereen?

– Sinä ja minä?

– Niin. Kaikki, mitä meillä on, on sen ansiota että me ei pelätty myrskyä. Ei pelätty hukkumista. Mon cher. Quelle baignade!

Einar pyyhkii suunsa lautasliinalla ja levittää käsivartensa oman paratiisinsa ylle mutta pysähtyy huomatessaan yläkerroksen avoimen ikkunan.

– Mais mon cher Armand... Pourquoi la fenêtre est-elle ouverte? Dans la chambre des filles? Armand?

– Minä olen Agneta. En ymmärrä ranskaa.

– Sinä et ymmärrä *ruotsia*, rakas. Oletko ihan sekaisin?

– Kyllähän ymmärrän. Mutta sinä puhut ranskaa.

– Absurdité! Miksi tyttöjen huoneen ikkuna on auki?

– Tyttöjen huoneen?

Einar katsoo minuun. Äsken hänen katseensa hehkui innosta, kun hän puhui merestä, ja hehku syveni entisestään, kun hän luuli minua Armandiksi. Nyt hän näyttää eksyneeltä. En tiedä, missä hän juuri nyt on ja mitä hän näkee. Kuka minä olen, tai ne tytöt. Ei hän tiedä itseään.

Einar panee kätensä reidelleni ja kysyy varovasti, kuin tarkistaakseen, onko oikeilla jäljillä:

– Oletko käynyt huoneessasi? Viime kerrasta onkin aikaa.

– Huoneessani?

– Niin, ikkuna on auki. Katso!

Einar osoittaa yläkerrosta ja »tyttöjen» huoneen avointa ikkunaa.

– Etsin sinua ja osuin sattumalta tuohon huoneeseen, mutta siellä oli tosi tunkkaista, ja siksi...

– Etkös sinä ole... Bonnibelle? Einar kysyy.

– Ei vaan Agneta.

– Agneta?

– Niin. Minä olen Agneta ja sinä olet Einar. Äsken syötiin kaloja, jotka minä paistoin uunissa ja joita kissat pääsivät jyrsimään. Sinä puhuit merestä ja hiekkamaalauksista, joita munkit tuhoavat.

– Eivät tuhoa. He uhraavat ne, jotta ymmärtäisimme, miten kaunista katoavaisuus on.

Tunnen, miten sisimmässäni alkaa lumisade.

»*Au revoir ja näkemiin, Agneta kertoo rohkeudesta, oman tilan ja omien unelmien löytämisestä, oikeudesta näkyä ja kuulua. – – On hienoa, miten Agneta alkaa lopulta vaikuttaa ympäristöönsä niin, että muutkin rohkaistuvat ja uskaltavat lähteä kohti omia seikkailujaan.*»

– BLÄDDRAT

Ruotsalainen Agneta on löytänyt henkisen kotinsa ja libidonsa ranskalaisesta pikkukylästä. Iltaisin hän tanssii vanhassa luostarissa, ja hänellä on uusia ystäviä, kuten kauniita alusvaatteita ompeleva Bonnibelle, baarin omistaja Fabien ja luostarin isäntä, dementoitunut vanha Einar. Puutarha kukkii, viini maistuu ja juusto, juusto...

Mutta eräänä päivänä luostarin portilta kuuluu kohtalokas kolkutus. Einarin vuosia jatkunut elämänmuoto uhkaa romahtaa, ja luostarin boheemi tarina näyttää olevan lopussa. Einar tietää paremmin kuin hyvin, ettei mikään kestä ikuisesti, mutta Agneta ei aio luovuttaa yhtä helposti – kaikki kaunis ei saa kadota kuin hiekkalinna vuoroveden mukana.

9 789510 502334

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-50233-4